

Marcin Bąk¹, Mariusz Tadeusz Fierek²

¹Wydział Zamiejscowy w Olsztynie, Gdańska Szkoła Wyższa

²Wydział Nauk Społecznych, Gdańska Szkoła Wyższa

Droga Wspólnot Europejskich do strefy euro

Streszczenie

Celem podjętych badań jest zaprezentowanie drogi Wspólnot Europejskich do strefy euro. Dla realizacji celu badań koniecznym było pokazanie genezy jednoczącej się Europy oraz procesu tworzenia Wspólnot Europejskich. Przedstawiono również wprowadzenie wspólnej waluty oraz zaprezentowano rozszerzanie strefy euro.

Słowa kluczowe: strefa euro, Wspólnoty Europejskie.

1. Geneza jednoczącej się Europy

Pojęcie „integracja” ma rodowód łaciński — słowo *integratio* oznacza zjawisko (proces) łączenia, zespalania, scalania poszczególnych części w jedną całość; niejednokrotnie słowo to zamiennie zastępowane jest słowem „fuzja”.

W wyniku połączenia owych części, różnych elementów, powstaje nowa funkcjonalna lub instytucjonalna całość, której pierwotne (składowe) części są wzajemnie zharmonizowane (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 29).

Można mówić o integracji społecznej i gospodarczej. Integracja społeczna oznacza zwartość społeczną, zespolenie, zharmonizowanie elementów zbiorowości społecznej, rozumiana jako intensywność i częstotliwość kontaktów między członkami danej zbiorowości, oraz jako akceptacja w jej obrębie wspólnych celów wartości, norm i ocen.

Integracja gospodarcza natomiast rozumiana jest jako powiązania oraz współzależności (ewentualnie proces ich kształtowania) między krajami określonego regionu geograficznego, zawierającymi umowy w zakresie przepływu wszystkich rodzajów pracy i kapitału oraz produktów przez istniejące między tymi krajami granice (Woś, 1999, s. 9).

Natomiast pojęcie „integracji europejskiej” — ogólnie rzecz biorąc — odnoszone jest do zjawisk i procesów o różnorodnym charakterze.

Określa się nim zarówno proces tworzenia się „wspólnoty” ludzi, opartej na podobnym dziedzictwie kulturowym, jak i proces współpracy gospodarczej i politycznej, powstawanie sieci instytucji i organizacji o charakterze międzynarodowym i ponadnarodowym (Fiszer, 2003, s. 22).

Unia Europejska (UE) została zbudowana na zgłiszczach po II wojnie światowej. Przed wojną Europa wiodła prym w światowym handlu, bankowości i finansach.

Jej wpływy rozciągały się na cały świat, a przewaga militarna była niepodważalna. Europejczycy często występowali jednak jedni przeciw drugim, a ich konflikty zniweczyły dobrobyt, jaki można by było osiągnąć na drodze współpracy (McCormick, 2010, s. 87).

Wśród brytyjskich polityków jedynym, który nie wątpił w konieczność i celowość wprowadzenia w Europie całkowicie nowego porządku, był Winston Churchill.

To on niespełna półtora roku po zakończeniu II wojny światowej powiedział podczas wystąpienia w Zurychu „Musimy teraz zbudować coś na kształt Stanów Zjednoczonych Europy (...) pierwszym krokiem powinno być przymierze między Francją a Niemcami (...) Francja i Niemcy muszą razem objąć przewodnictwo” (Pinder, Usherwood, 2009, s. 19).

W całej Europie Zachodniej powszechnie zakładano, że ze względu na rolę, jaką odegrała w czasie wojny Wielka Brytania, to właśnie ona jako pierwsza podejmie kroki w kierunku ściślejszej współpracy oraz przy gospodarczej ruinie Niemiec i ich wojskowej okupacji przez aliantów rdzeniem organizacji Europy stanie się przymierze brytyjsko-francuskie.

Jednak wstępne posunięcia rządów mające na celu zacieśnienie współpracy były ograniczone, a podjęta jeszcze w czasie wojny decyzja emigracyjnych rządów Holandii, Belgii i Luksemburga o utworzeniu unii celnej krajów Beneluksu pozostała wyjątkiem.

Rządy interesowały się przede wszystkim zapewnieniem bezpieczeństwa zewnętrznego, nie wykraczały daleko poza najbardziej tradycyjne umowy o wzajemnej pomocy.

Jedynym formalnym porozumieniem, jakie podpisano w 1947 r., był traktat z Dunkierki zawarty między Wielką Brytanią a Francją oraz jego rozszerzenie w 1948 r. w postaci zawartego na okres pięćdziesięciu lat traktatu brukselskiego (*Układu o Współpracy Gospodarczej, Społecznej i Kulturalnej oraz Zbiorowej Samoobronie*), którego sygnatariuszami były również kraje Beneluksu, a który miał później posłużyć za podstawę Unii Zachodnioeuropejskiej.

Chociaż wśród celów traktatu znalazły się współpraca gospodarcza i kulturalna, były to przede wszystkim dwustronne układy gwarantujące wzajemną pomoc wojskową, zwłaszcza przed ewentualną agresją Niemiec (Urwin, 2007, s. 35).

W ramach *Programu Odbudowy Europy* (zwanego także *Planem Marshalla*) w latach 1948–1951 Europa otrzymała pomoc o wartości ponad 12,5 mld dolarów.

Wydatkowanie tych funduszy koordynowała nowo powstała Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC) utworzona w kwietniu 1948 r. z siedzibą w Paryżu.

Organizacją zarządzała Rada Ministrów, w której skład wchodziło po jednym przedstawicielu z każdego państwa członkowskiego.

Cele OEEC obejmowały redukcję ceł i innych barier handlowych, a także refleksję nad utworzeniem między członkami organizacji strefy wolnego handlu lub unii celnej.

Przeciw kilku rządów europejskich (zwłaszcza Wielkiej Brytanii, Francji i Norwegii) sprawił, że OEEC pozostała forum międzyrządowych konsultacji, nigdy

nie przekształcając się w ponadnarodową instytucję obdarzoną we własne uprawnienia (McCormick, 2010, s. 90–91).

Choć skutki *Planu Marshalla* pozostają tematem licznych dyskusji, niewątpliwie pomógł on w gospodarczej i politycznej odbudowie Europy, a także przyczynił się do zbliżenia interesów gospodarczych i politycznych USA i Europy Zachodniej.

Dla USA plan był opłacalną inwestycją zarówno pod względem politycznym, jak i ekonomicznym, miał jednak także istotny wpływ na ideę integracji europejskiej (McCormick, 2010, s. 91).

Niestety państwa Europy Środkowej i Wschodniej należące do radzieckiej strefy wpływów zmuszone zostały do rezygnacji z pomocy amerykańskiej.

W styczniu 1949 r. pod presją ZSRR utworzona została w Moskwie Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (Gruchman, Sapała, 2005, s. 26).

Państwa europejskie zaczęły postrzegać utratę dotychczasowej pozycji. Wielu polityków ratunek widziało jedynie w rozpoczęciu efektywnej integracji kontynentu.

Tylko wtedy Europa byłaby w stanie konkurować z nowymi superpotęgami. Ożywiły się ugrupowania prointegracyjne.

Z ich inicjatywy w maju 1948 r. został zwołany do Hagi kongres europejski. Jego celem było wzmocnienie idei federacyjnych przez rozbudzenie zainteresowania problematyką zjednoczeniową, a temu miała służyć obecność na kongresie elity politycznej ówczesnej Europy Zachodniej.

W kongresie wzięło udział ponad 800 delegatów z 19 państw, wśród nich znalazło się wielu wybitnych polityków, aktualnych i byłych premierów i ministrów. Obradom przewodniczył W. Churchill.

Z tych względów kongres haski nie był zwykłym spotkaniem pozarządowym, lecz niezwykle opiniotwórczym zgromadzeniem prointegracyjnym.

Pierwszym następstwem kongresu było zjednoczenie się części ugrupowań federacyjnych w Ruch Europejski (Nadolski, 2004, s. 58).

W październiku 1948 r. powstał w Brukseli Ruch Europejski (*Mouvement Europeen*), którego celem było propagowanie idei integracji europejskiej. Prezydentami honorowymi zostali W. Churchill, Leon Blum, Paul Henri Spaak i Alcide De Gasperi (Popowicz, 2006, s. 38).

W efekcie kongres wystosował apel w sprawie powołania Rady Europy. W ramach jej struktury, po dodatkowych ustaleniach działaczy Ruchu Europejskiego na spotkaniu w lutym 1949 r. w Brukseli, miał się znaleźć organ parlamentarny, złożony z deputowanych do parlamentów państw członkowskich, oraz trybunał sądowy, mający zapewnić przestrzeganie praw człowieka skodyfikowanych w karcie, której uchwalenie miało być jednym z ważniejszych zadań Rady.

Inicjatywę podjęło kilka państw zachodnioeuropejskich i 5 maja 1949 r. podpisały one akt o utworzeniu Rady Europy; na jej siedzibę wyznaczono Strasburg (Nadolski, 2004, s. 59).

Powstanie w ramach Rady Europy Zgromadzenia Doradczego (*quasi*-parlamentu), do którego wchodziłi deputowani delegowani przez parlamenty krajów członkowskich, zapowiadało postawienie zagadnienia jedności Europy na nowym, wyższym poziomie.

Wbrew nadziejom federalistów zbyt silny był jeszcze opór poszczególnych rządów i Rada Europy nie przyjęła jednak formy instytucji nadrzędnej, ponadnarodowej.

Rada Europy przez zawieranie konwencji międzynarodowej (pomiędzy państwami europejskimi) miała działać na rzecz ich zbliżenia w sferze gospodarczej, społecznej, kulturalnej oraz administracyjnej i prawnej (Nadolski, 2004, s. 60).

Powolne choć widoczne postępy integracyjne, których wyrazem był tzw. *Traktat Brukselski* (1948 r.), powstanie Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (1949 r.) powołanie Rady Europy (5 maja 1949 r.), a przy tym narodziny Niemieckiej Republiki Federalnej (23 maja 1949 r.) spowodowały, że zaczęto zastanawiać się nad możliwością uczynienia dalszych kroków w zakresie integracji Europy Zachodniej (Witkowski, 2006a, s. 20).

2. Proces tworzenia Wspólnot Europejskich

18 kwietnia 1951 r. w Paryżu został podpisany *Traktat o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali* (EWWiS).

Jego sygnatariuszami były Niemcy, Francja, Włochy, Belgia, Holandia i Luksemburg (traktat wszedł w życie 23 lipca 1952 r.).

Powołanie EWWiS miało charakter fundamentalny dla dalszych procesów integracyjnych w Europie Zachodniej (Popowicz, 2006, s. 52).

W art. 2 traktatu stwierdza się, że zadaniem EWWiS, jest w harmonii z całokształtem gospodarki państw członkowskich i dzięki ustanowieniu wspólnego rynku na zasadach określonych w art. 4, przyczyniać się do rozwoju gospodarczego, wzrostu zatrudnienia i podniesienia stopy życiowej w państwach członkowskich (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 56).

Wiosną 1955 r. podczas posiedzenia Specjalnej Rady Ministrów EWWiS Holandia zgłosiła tzw. *Plan Beyena* (ówczesnego ministra spraw zagranicznych tego kraju) zawierający propozycję utworzenia szerszego (niż tylko węgiel i stal) wspólnego rynku. Inaczej mówiąc, była to idea pogłębionej integracji ekonomicznej (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 64).

Powołany został komitet ekspertów, na czele którego stanął belgijski minister spraw zagranicznych P. Spaak (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 64).

Komitet ten opracował plan całego przedsięwzięcia i ustalił praktyczną drogę rozszerzenia dotychczasowej integracji ekonomicznej.

Końcowe sprawozdanie z działalności tej komisji przedstawione na konferencji w Wenecji w kwietniu 1956 r. nosi nazwę *Raport Spaaka* i zawierało ono podstawowy projekt utworzenia dwóch nowych wspólnot, Europejskiej Wspólnoty:

- Gospodarczej (EWG),
- Energii Atomowej (Euratom).

Raport ten stał się także podstawą dla negocjacji, uwieńczonych podpisaniem *Traktatów Rzymskich* (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 64). Traktat powołujący EWG i traktat powołujący Euratom został podpisany 25 marca 1957 r. w Rzymie.

Po wyjątkowo szybkiej ratyfikacji (Francja ratyfikowała traktaty już 14 września 1957 r., Holandia jako ostatnia 4 grudnia 1957 r.) obydwa traktaty weszły w życie 1 stycznia 1958 r. (Popowicz, 2006, s. 68).

Tworząc cały system federacyjny *Traktat o EWG* wprowadzał szereg istotnych swobód czyniących bardziej elastycznym funkcjonowanie Wspólnoty. Była to m.in. swoboda przepływu (Witkowski, 2006b, s. 28):

- osób bez dyskryminacji w jakichkolwiek dziedzinach, rozszerzana systematycznie, aż do całkowitego zniesienia istniejących ograniczeń; jedyne dopuszczalne ograniczenia mogą być stosowane ze względu na porządek publiczny i bezpieczeństwo,
- wszelkich usług, w tym zwłaszcza o charakterze przemysłowym, handlowym, rzemieślniczym, działalność tzw. wolnych zawodów,
- kapitału,
- towarów.

Upadek systemu komunistycznego w Europie Wschodniej i towarzyszące mu głębokie przemiany społeczno-polityczne na kontynencie, w tym m.in. zjednoczenie Niemiec, stworzyły warunki do zintensyfikowania dyskusji nt. dalszych dróg budowy zjednoczonej Europy.

Tym razem impuls dali sami przywódcy Francji i Niemiec. Na początku 1990 r. podczas posiedzenia Rady Europejskiej w Dublinie prezydent François Mitterand i kanclerz Helmut Kohl zaproponowali przyspieszenie integracji, utworzenie do 1993 r. UE (Nadolski, 2004, s. 72).

Propozycja zapoczątkowała ożywioną, niepozbawioną sprzecznych stanowisk wymianę poglądów, które ostatecznie zaowocowały podpisaniem w lutym 1992 r. w Maastricht *Traktatu o Unii Europejskiej* (Nadolski, 2004, s. 72). *Traktat o Unii Europejskiej* wprowadził następujące rozwiązania (Łastawski, 2011, s. 229):

- utworzył trzy filary UE,
- przyjął postanowienie o powstaniu Unii Gospodarczo-Walutowej (UGW),
- wprowadził nowe rozwiązania w unijnej polityce zagranicznej,
- ustalił reguły w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

Prace konferencji zostały zakończone w okresie przewodniczenia UE przez Holandię. Wobec tego 16–17 czerwca 1997 r. w czasie prac Rady Europejskiej odbywającej swe posiedzenia na szczycie Amsterdamie zaaprobowano i zaparafowano ustalenia konferencji w postaci projektu traktatu, przekładając jednak jego podpisanie na październik 1997 r.

Ostatecznie tzw. *Traktat Amsterdamski*, który zmieniał „*Traktat o Unii Europejskiej*”, traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre odnośne akty” podpisano 2 października 1997 r. Traktat został zawarty na czas nieoznaczony.

Miał wejść w życie 1 stycznia 1999 r., ale z uwagi na przeciągającą się procedurę ratyfikacyjną ostatecznie wszedł w życie 1 maja 1999 r. (Witkowska, 2006, s. 67). Podstawowe zapisy *Traktatu Amsterdamskiego* dotyczyły (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 133–134):

- wzmocnienia federacyjnego charakteru UE,
- zmian instytucjonalnych (wzmocnienie władzy Parlamentu Europejskiego (PE) podejmowanie decyzji kwalifikowaną większością głosów, powołanie przedstawiciela ds. polityki zagranicznej),

- zmian w III filarze UE (współpraca w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i wymiaru sprawiedliwości, wzmocnienie kompetencji w zakresie polityki wizowej, migracyjnej i azylowej),
- wzmocnienia współpracy policji (Europol) i wymiaru sprawiedliwości.

W czasie spotkania w Kolonii odbywającego się 3–4 czerwca 1999 r. Rada Europejska potwierdziła chęć zwołania Konferencji Międzyrządowej na początek 2000 r. w intencji podjęcia i rozwiązania problemów instytucjonalnych pozostawionych otwartymi w Amsterdamie, które wymagały decyzji przed zamierzonym rozszerzeniem UE (Witkowska, 2006, s. 73).

Konferencję zainaugurowano 14 lutego 2000 r. i do końca tegoż roku dokonała ona przeglądu pod kontem ewentualnych zmian instytucjonalnych, których nie udało się rozstrzygnąć w *Traktacie Amsterdamskim*, umożliwiającym funkcjonowanie UE w składzie dwudziestu siedmiu (lub dwudziestu ośmiu, licząc z Turcją) członków.

O tym, że po raz kolejny niezwykle trudno było państwom członkowskim UE dojść do porozumienia w kwestiach instytucjonalnych, świadczy fakt, że posiedzenie Rady Europejskiej w Nicei, na którym miano przyjąć końcowe ustalenia Konferencji Międzyrządowej, trwał z tego powodu aż pięć dni (7–11 grudnia 2000 r.).

Ostatecznie zakończył się on przyjęciem projektu traktatu. *Traktat Nicejski* został podpisany 26 lutego 2001 r. i wszedł w życie 1 lutego 2003 r. (Synowiec, 2004, s. 20).

Jednocześnie z procesem „wschodniego” rozszerzenia UE trwały prace nad przygotowaniem nowych traktatów, najpierw *Traktatu Konstytucyjnego*, a po jego odrzuceniu *Traktatu z Lizbony*.

W rozważaniach nt. przyszłości Europy uznano, że wysiłki władz unijnych powinny koncentrować się na uproszczeniu tekstów traktatów i nowym podziale kompetencji między UE a państwami członkowskimi oraz na określeniu statusu *Karty Praw Podstawowych*.

Przyjęto założenie, by Konferencję Międzyrządową w 2004 r. przygotował konwent złożony z przedstawicieli władz państw członkowskich i kandydujących oraz instytucji UE, skupiający łącznie 105 członków. Na przewodniczącego konwentu wybrano byłego prezydenta Francji Valérego Giscarda d’Estaing (Łastawski, 2011, s. 317).

Traktat Konstytucyjny sformułował nowy kształt UE i nowe rozwiązania prawne. Najważniejsze jego ustalenia to (Łastawski, 2011, s. 318):

- utworzenie stanowiska przewodniczącego UE,
- powołanie Rady Ministrów w miejsce Rady Unii Europejskiej (RUE),
- uznanie podmiotowości międzynarodowej UE,
- zwiększenie kompetencji PE.

Traktat z Lizbony przyjęty 13 lipca 2007 r. wykorzystywał ogromną większość, ok. 85–90% treści *Traktatu Konstytucyjnego*. Nadano mu nazwę *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (Łastawski, 2011, s. 320).

Nowy traktat reformujący zrezygnował z budzących kontrowersję zapisów *Traktatu Konstytucyjnego*, które uważano za postanowienia tworzące zaczątki „super państwa” europejskiego, zrezygnowano z (Łastawski, 2011, s. 320):

- wprowadzenia „ustawy europejskiej” i „europejskiej ustawy ramowej”,

– tworzenia stanowiska ministra spraw zagranicznych UE.

Traktat z Maastricht ustanowił UE jako polityczną nadbudowę Wspólnot i określił datę oraz sposób zawiązania UGW. Integracja europejska znalazła się na znacznie wyższym poziomie.

Traktaty Nicejski i Amsterdamski miały charakter rewizyjny. *Traktat Konstytucyjny* zapowiadał za pomocą nazwy i symboli kierunek, w jaki zmierza UE.

I na tym właśnie polegało jego znaczenie. Do *Traktatu Lizbońskiego* przeniesiono niemal wszystkie zapisy *Traktatu Konstytucyjnego* w odniesieniu do instytucji i funkcjonowania UE, lecz jest tylko traktatem rewizyjnym, bo zabrakło w nim wizji i nowych rozwiązań integracyjnych (Krakowski, 2009, s. 60).

3. Wprowadzenie wspólnej waluty

Proces integracji walutowej w Europie jest ze swej istoty ściśle powiązany z procesem integracji gospodarczej (Wójcik, 2008, s. 24).

W 1969 r. na spotkaniu szefów państw i rządów krajów członkowskich EWG w Hadze podjęto inicjatywę mającą na celu stworzenie w niedalekiej przyszłości UGW (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 82).

W tym celu stworzono komisję na czele z ówczesnym premierem i ministrem finansów Luksemburga, Pierre'm Wernerem. Komisja ta przedstawiła w październiku 1970 r. swój raport końcowy, zwany *Planem Wernera* (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 82).

Raport Wernera proponował tworzenie Europejskiej Unii Walutowej w kilku etapach, aż do zakończenia procesu w 1980 r.

Pierwszy etap, obejmujący lata 1971–1973, miał polegać na doprowadzeniu do koordynacji i harmonizacji polityki gospodarczej, a drugi — na jej ujednoliceniu i scentralizowaniu, czyli podejmowaniu wspólnych decyzji w następstwie przekazania odpowiedzialności władz narodowych organom Wspólnot (Latoszek, 2009, s. 44).

Państwa EWG zareagowały na nową sytuację finansową stworzeniem na początku 1972 r. tzw. mechanizmu węża walutowego, zwanego też wężem w tunelu.

Kursy waluty państw EWG mogły się wahać względem siebie w granicach 2,5% (wąż), względem dolara zaś w granicach 4,5% (tunel) (Popowicz, 2006, s. 133).

Ponieważ potrzebne były środki pieniężne na interwencje na rynkach walutowych w celu utrzymania pożądanego kursu waluty, w 1978 r. kraje EWG utworzyły Europejski System Walutowy (ESW) (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 89–90).

Działalność rozpoczął 13 marca 1979 r. i zastąpił istniejącego do tej pory „węża walutowego” (Kowalski, Ślusarczyk, 2006, s. 90). Na konstrukcję ESW składały się (Gronkiewicz-Waltz, 2009, s. 24):

- utworzenie ECU (*European Currency Unit*) — Europejskiej Jednostki Pieniężnej,
- wprowadzenie bardziej precyzyjnego mechanizmu kursowego po niepowodzeniach w funkcjonowaniu węża walutowego,
- zreformowanie mechanizmu interwencyjno-kredytowego, tak by było łatwiej utrzymać równowagę bilansu płatniczego.

ECU — niebędące samodzielną walutą, ale specyficznym skonstruowanym koszykiem walutowym — pełniło jednak rolę waluty rozliczeniowej i rezerwowej (Gronkiewicz-Waltz, 2009, s. 24).

W ramach mechanizmu kursowego (ERM) przyjęto ogólną zasadę. Ustalono wspólnie, że kursy rynkowe między walutami krajów członkowskich ESW mogą się zmieniać tylko i wyłącznie w określonych granicach kursów bilateralnych kursów centralnych.

Widelki wahań zostały określone na poziomie $\pm 2,25\%$, natomiast dla krajów słabszych ekonomicznie przewidziano możliwość stosowania granic $\pm 6\%$ (Latoszek, 2009, s. 48).

Trzecim składnikiem ESW był mechanizm kredytowy. Narzędzia kredytowania, które stosowano w zależności od okresu, na jaki był udzielony kredyt, najpierw krótko- i średniookresowy, a od 1988 r. średniookresowe połączono z kredytem wspomagającym w równoważeniu bilansu płatniczego (Gronkiewicz-Waltz, 2009, s. 27).

W czerwcu 1988 r. w Madrycie Rada Europejska powołała tzw. *Komitet Delorsa*, który miał za zadanie wypracowanie koncepcji nowego planu dochodzenia do UGW.

Komitet — kierowany przez ówczesnego przewodniczącego Komisji Europejskiej (KE) Jacquesa Delorsa — zaprezentował w kwietniu 1989 r. raport (*Plan Delorsa*), w którym zaproponowano trzy etapy utworzenia UGW, etap (Bielecki, 2005, s. 121–122):

- I — rozpoczęty 1 stycznia 1990 r. — powiązany był z tworzeniem Wspólnego Rynku i zakładał zlikwidowanie barier przepływu kapitału, uzyskanie pełnej wymienialności walut, osiągnięcie wysokiego stopnia konwergencji ekonomicznej wewnątrz Wspólnoty, stworzenie mechanizmów koordynacji polityki gospodarczej oraz sformułowanie podstaw traktatowych *Planu Delorsa*,
- II — miał się rozpocząć po wejściu w życie traktatu regulującego tworzenie UGW, czyli *Traktatu z Maastricht* — obejmował dalsze zbliżenie i koordynację polityki gospodarczej państw członkowskich, zmniejszenie pasma wahań w ramach ERM do $\pm 1\%$ oraz utworzenie Europejskiego Banku Centralnego (EBC) i Europejskiego Systemu Banków Centralnych,
- III — o nieustalonej w *Planie Delorsa* dacie rozpoczęcia — przewidywał nieodwołalne usztywnienie walut państw członkowskich względem wspólnej waluty oraz przekazanie rezerw walutowych, uprawnień do emisji pieniądza i do prowadzenia polityki pieniężnej EBC.

Wejście w trzeci etap budowy UGW nastąpiło w ostatnim przewidzianym traktatowo terminie — 1 stycznia 1999 r.

Jej utworzenie było posunięciem naturalnym w świetle teorii integracji ekonomicznej oraz historii integracji europejskiej.

Wspólna waluta była ostatnim brakującym ogniwem łączącym gospodarki krajów członkowskich UE, którego brak powodował niemożność pełnego wykorzystania zalet Jednolitego Rynku Wewnętrznego (Bielecki, 2005, s. 123).

Podstawowym instrumentem stabilizacji kursów walutowych, obejmującym nie tylko kraje wchodzące w skład unii monetarnej, ale wszystkie kraje UE, jest mechanizm kursowy ERM II, który zastąpił w tej funkcji swojego poprzednika ERM (Latoszek, 2009, s. 53).

ERM II jest wielostronnym systemem stałych, ale dostosowanych kursów walutowych, z ustalonym kursem centralnym i standardowym pasmem wahań $\pm 15\%$ (Wójcik, 2008, s. 33).

Zgodnie z art. z 104 i 121 *Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Protokołem w sprawie kryteriów konwergencji do art. 121 TWE oraz Protokołem w sprawie procedury nadmiernego deficytu dokonywana przez Komisję Europejską i Europejski Bank Centralny niezależnie od siebie dokonują stopnia konwergencji gospodarczej* (Wójcik, 2008, s. 32).

W szczególności określono kryteria, które muszą być spełnione przez gospodarkę każdego z krajów przystępujących do programu wspólnej waluty (tzw. kryteria zbieżności). Kryteria uczestnictwa we wspólnej walucie (Gaziński, 2001, s. 132):

- niska inflacja — poziom inflacji w danym kraju i w roku poprzedzającym decyzję o przystąpieniu do wspólnej waluty nie może być wyższy o więcej niż 1,5% od średnich trzech krajów członkowskich o najniższej inflacji,
- niska długoterminowa stopa procentowa — nie może być ona wyższa o więcej niż 2% od średniej trzech krajów o najniższej inflacji,
- deficyt budżetowy — nieprzekraczający 3% produktu krajowego brutto (PKB),
- stabilność waluty w mechanizmie kursowym ERM w okresie poprzedzającym dwóch lat — kurs danej waluty winien się mieścić w przyjętym przez ERM zakresie zmienności.

Zaczął się zbliżać ostateczny termin (1998 r.), kiedy Rada Europejska musiała zdecydować, które kraje są gotowe na przystąpienie do UGW.

W latach 90. XX w. Europejski Instytut Walutowy, poprzednik EBC założony w 1994 r., wskazał już kilka krajów spełniających niezbędne warunki.

Wielu obserwatorów było zaskoczonych wyborem. Nie tylko Irlandia, lecz także Dania, Holandia, Hiszpania, Portugalia i Austria, znalazły się wśród pierwszych krajów spełniających kryteria zbieżności.

W grupie państw, które przed terminem uznano za gotowe do unii, nie było natomiast Francji i Niemiec, tradycyjnie przewodzących dążeniom do UGW (Verdun, 2007, s. 450–451).

Francja i Niemcy miały trudności ze spełnieniem kryteriów, zwłaszcza kryteriów długu publicznego i deficytu budżetowego (Verdun, 2007, s. 451).

W Niemczech był to skutek ponownego zjednoczenia. W przypadku Francji słabsze wyniki w latach 90. XX w. były spowodowane brakiem restrukturyzacji w gospodarce (Verdun, 2007, s. 451).

Wreszcie w maju 1998 r. Rada Europejska zdecydowała, że 11 krajów będzie uczestniczyło w UGW od 1 stycznia 1999 r. — dnia, w którym kursy walutowe między uczestniczącymi państwami członkowskimi zostaną nieodwołalnie usztywnione.

Grecja nie była jeszcze gotowa, Dania, Szwecja i Wielka Brytania zaś powstrzymały się na razie od przystąpienia.

Rada Europejska uznała 19 czerwca 2000 r., że Grecja spełnia wymogi traktatu i zaaprobowała jej akcesję do strefy euro 1 stycznia 2001 r. (Verdun, 2007, s. 451).

Kursy konwersji jedenastu walut narodowych na euro zostały zamrożone w dniu 31 grudnia 1998 r.

Następnego dnia następcą ECU zaczął funkcjonować jako samodzielna i pełnoprawna jednostka walutowa strefy euro.

Do końca 2001 r. wspólna waluta obowiązywała tylko w obrocie bezgotówkowym, banknoty i monety walut narodowych zaś — chociaż w sensie ekonomicznym straciły od tego momentu swoją niezależność — wciąż pozostawały legalnym środkiem płatniczym.

Powszechna i masowa wymiana walut narodowych na euro nastąpiła w ciągu pierwszych dwóch miesięcy 2002 r. i zakończyła się sukcesem.

Od 1 marca 2002 r. euro stało się jedynym legalnym środkiem płatniczym na obszarze strefy euro, a wyłączne prawo do emisji wspólnej waluty ma Eurosystem, składający się z EBC oraz banków centralnych państw strefy euro (Woreta, 2004, s. 319–320).

4. Rozszerzanie strefy euro

Euro jest jednym z najważniejszych efektów procesu integracji gospodarczej zapoczątkowanej w Europie Zachodniej ponad pół wieku temu.

Z dniem 1 stycznia 1999 r. waluta ta zastąpiła waluty jedenastu krajów UE, które stały się pełnymi członkami UGW.

Kraje te, rezygnując ze swych narodowych pieniędzy, ustanowiły obszar jednawalutowy — strefę euro (*eurozone*, *euro area*) (Oręziak, 2009, s. 82).

Chociaż warunkiem *sine qua non* przystąpienia do strefy euro jest wypełnienie kryteriów zbieżności opisanych szczegółowo powyżej, to jednak termin przyjęcia euro jest także uzależniony od zrealizowania wymaganych prawem unijnych procedur.

Z ich analizy wynika, że okres od momentu podjęcia strategicznej decyzji przez władze krajowe o przystąpieniu do strefy euro do momentu przyjęcia wspólnej waluty musi wynosić ok. 3 lat (Wójcik, 2008, s. 34).

Długość tego okresu determinuje zrealizowania w ustalonej kolejności i czasie następujących „kroków” proceduralnych.

Mniej więcej na sześć miesięcy przed włączeniem waluty krajowej do ERM II konieczne jest rozpoczęcie przygotowań do wypracowania, wspólnie z KE i EBC, warunków przystąpienia do ERM II.

Kryterium stabilności kursu walutowego wymaga następnie, aby waluta krajowa przebywała w systemie ERM II nie krócej niż dwa lata. W okresie tym konieczne jest wypełnienie pozostałych kryteriów konwergencji.

Następnie KE i EBC przygotowują raporty o konwergencji oceniające, czy trwale osiągnięto wysoki stopień zbieżności gospodarczej i prawnej.

Raporty te są następnie przedstawiane Radzie Ecofin, która podejmuje decyzję o uchyleniu derogacji kraju członkowskiego UE i wyznacza datę, od której przestanie ona obowiązywać.

Te dwa ostatnie kroki proceduralne także wymagają odpowiednich przygotowań organizacyjnych i trwają ok. sześciu miesięcy (Wójcik, 2008, s. 34).

Proces integracji walutowej można w pewnym uproszczeniu podzielić na 4 etapy. Etap 1 obejmuje okres do włączenia waluty narodowej do ERM II.

Etap 2 rozpoczyna się w momencie wejścia do ERM II i kończy podjęciem decyzji o uchyleniu derogacji.

Decyzja ta wyznacza jednocześnie początek etapu 3, którego zwieńczeniem jest przystąpienie do strefy euro.

Etap 4 obejmuje okres od wprowadzenia euro do obiegu do wycofania waluty narodowej jako prawnego środka płatniczego (Wójcik, 2008, s. 35).

Przystąpienie do strefy euro nie musi się automatycznie wiązać z wprowadzeniem do obiegu wspólnej waluty.

Istniejące rozwiązania prawne dopuszczają stosowanie różnorodnych okresów przejściowych dla zastąpienia walut narodowych przez euro.

W sumie można wyróżnić dwa podstawowe scenariusze wymiany. Pierwszy z nich to tzw. scenariusz madrycki, zgodnie z którym po uzyskaniu pełnego uczestnictwa w UGW euro funkcjonuje w formie bezgotówkowej, natomiast w obiegu znajdują się narodowe banknoty i monety, a po tym okresie następuje okres podwójnego obiegu waluty narodowej i euro.

Drugi scenariusz zakłada natychmiastowe wprowadzenie euro w miejsce waluty narodowej bez okresu przejściowego, jedynie z krótkim okresem podwójnego obiegu euro i waluty narodowej (Wójcik, 2008, s. 35).

Kraje Europy Środkowo-Wschodniej (Litwa, Łotwa, Estonia, Polska, Czechy, Słowacja, Węgry, Słowenia, Rumunia i Bułgaria) w okresie transformacji przeszły proces fundamentalnych zmian politycznych i gospodarczych, które umożliwiły im akcesję do UE i dążenie do członkostwa w unii walutowej.

Jednak mimo oficjalnych deklaracji wszystkich gospodarek Europy Środkowo-Wschodniej o realizacji celu integracji walutowej, do strefy euro zostały przyjęte dopiero trzy z nich — Słowenia (1 stycznia 2007 r.), Słowacja (1 stycznia 2009 r.) i ostatnio Estonia (1 stycznia 2011 r.) (Żuchowska, 2011, s. 8).

Z dniem 1 stycznia 2007 r. Słowenia, jako pierwsze z nowych państw członkowskich, przyjęła wspólną walutę euro. Tym samym została trzynastym państwem członkowskim strefy euro.

Przystąpienie do unii walutowej było poprzedzone formalną decyzją RUE (z dnia 11 lipca 2006 r.), podjętą na podstawie raportów o konwergencji przygotowanych przez EBC i KE (Ciszek, Górska, Jakubiec, Siemaszko, 2008, s. 6).

Ocena procesu konwergencji gospodarczej Słowenii została dokonana w raportach o konwergencji przygotowanych przez EBC i KE, które zostały opublikowane w dniu 16 maja 2006 r.

Sporządzono je na wniosek Słowenii (z dnia 2 marca 2006 r.) i Litwy, zgodnie ze stosownymi przepisami traktatowymi (art. 122 ust. 2 w związku z art. 121 ust. 1 *Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską*) (Ciszek i in., 2008, s. 7).

Bank Słowenii poinformował społeczeństwo o zamiarze przystąpienia w jak najkrótszym czasie do strefy euro, a jako główny cel prowadzonej polityki monetarnej określił utrzymanie stabilności poziomu cen.

Cel ten — realizowany poprzez obniżenie inflacji — miał być osiąganym dzięki różnym instrumentom polityki pieniężnej, składającym się na dwa filary polityki monetarnej.

Pierwszy filar związany był z kontrolą bazy monetarnej, stwarzającej stabilne warunki do inwestycji i oszczędności, które nie będą źródłem presji inflacyjnej.

Drugi filar tworzyły wszystkie wskaźniki makroekonomiczne, mające istotny wpływ na stabilność cen i trwałość polityki pieniężnej (Żuchowska, 2011, s. 11).

W odniesieniu do kryterium stabilności cen EBC stwierdził w swoim raporcie, że w okresie referencyjnym (od kwietnia 2005 r. do marca 2006 r.) stopa inflacji HICP wynosiła średnio 2,3%, czyli poniżej wartości referencyjnej, która ukształtowała się na poziomie 2,6%.

W ocenie EBC, dostępne informacje pozwalały na przyjęcie, że w najbliższych miesiącach inflacja pozostanie stabilna (Ciszak i in., 2008, s. 7).

W odniesieniu do kryterium fiskalnego EBC odnotował, że w 2005 r. deficyt finansów publicznych wyniósł 1,8% PKB, zaś relacja długu publicznego do PKB ukształtowała się na poziomie 29,1% (Ciszak i in., 2008, s. 8).

KE w swoim raporcie odnotowała, że deficyt w 2005 r. (1,8% PKB) był niższy od zakładanego w aktualizacji programu konwergencji ze stycznia 2005 r. (2,1% PKB) i zgodny z celem wyznaczonym w programie konwergencji przedstawionym w maju 2004 r. (Ciszak i in., 2008, s. 8).

Wśród środków wzmacniających dyscyplinę fiskalną KE wymieniła planowanie budżetowe w perspektywie dwuletniej (zainicjowane w grudniu 2001 r.) oraz wprowadzenie mechanizmu umożliwiającego rządowi zawieszanie nowych zobowiązań budżetowych w przypadku niespodziewanych ubytków po stronie dochodów.

KE podkreśliła także znaczenie restrykcyjnej polityki zatrudnienia i polityki płacowej w sektorze publicznym dla ograniczenia łącznych wydatków publicznych.

Analizując rodzaje ryzyka mogące wystąpić przy realizacji wyznaczonych celów fiskalnych, KE wskazała na wyzwania związane z ograniczeniem wydatków prawnie zdeterminowanych, które w przypadku Słowenii stanowią ponad 3/4 wydatków ogółem (Ciszak i in., 2008, s. 8).

W odniesieniu do kryterium stabilności kursowej EBC odnotował, że tolar uczestniczył w mechanizmie kursowym ERM II od 28 czerwca 2004 r., tj. przez okres krótszy niż dwa lata do czasu przygotowania raportu.

W związku z tym w analizie uwzględniono kształtowanie się kursu waluty słoweńskiej również w okresie przed przystąpieniem do mechanizmu ERM II (od 29 kwietnia 2004 r.) (Ciszak i in., 2008, s. 9).

W momencie wejścia do mechanizmu ERM II 28 czerwca 2004 r., kurs centralny tolara ustalono na poziomie kursu rynkowego, czyli 239,64 tolarów za euro.

Dopuszczalne pasmo wahań wokół kursu centralnego przyjęte zostało na standardowym poziomie $\pm 15\%$ (Żuchowska, 2011, s. 13).

W opinii EBC Bank Słowenii zdołał utrzymać stabilność kursu tolara wobec euro, jednocześnie utrzymując krajowe krótkoterminowe stopy procentowe powyżej poziomu strefy euro. Bank centralny ograniczał zmienność kursu tolara stosując *swap* walutowy.

Analizując wypełnienie kryterium stabilności kursowej KE oceniła, że kurs tolara wobec euro utrzymywał się blisko kursu centralnego z maksymalnymi odchyleniami

wynoszącymi 0,16% po słabszej stronie i 0,10% po stronie mocniejszej pasma wahań. Deprecjacja nastąpiła w pierwszych dniach uczestnictwa w mechanizmie kursowym.

Kurs tolara wobec euro pozostawał po słabszej stronie pasma wahań do kwietnia 2005 r. Od tego czasu do czerwca 2005 r. kurs ulegał stopniowemu umocnieniu (Ciszak i in., 2008, s. 9).

W odniesieniu do kryterium długookresowych stóp procentowych EBC zauważył, że w okresie referencyjnym (od kwietnia 2005 r. do marca 2006 r.) długookresowe stopy procentowe wynosiły średnio 3,8%, a więc znajdowały się poniżej wartości referencyjnej, która ukształtowała się na poziomie 5,9%.

EBC odnotował, że w ostatnich latach długookresowe stopy procentowe wykazywały ogólnie tendencję spadkową.

W opinii EBC głównymi czynnikami leżącymi u podłoża tego zjawiska było zmniejszenie się niepewności gospodarczej i finansowej wynikające z ostrożnej polityki fiskalnej i pieniężnej, a także malejąca rozpiętość stóp inflacji pomiędzy Słowenią a strefą euro (Ciszak i in., 2008, s. 9).

Ustawę o wprowadzeniu euro przyjęto 26 października 2006 r. Dzięki niej ustanowiono dodatkową procedurę ułatwiającą wprowadzenie euro jako jednostki monetarnej na terenie Słowenii. Ustawa reguluje m.in. (Ciszak i in., 2008, s. 22):

- warunki wymiany pieniędzy,
- rolę Banku Słowenii w procesie wymiany,
- długość okresu podwójnego obiegu euro i tolara słoweńskiego.

Słowenia jako pierwsze z państw wchodzących do strefy euro zdecydowała się na zastosowanie scenariusza *big bang*.

W dniu 1 stycznia 2007 r. euro ostatecznie zastąpiło tolara słoweńskiego w obiegu bezgotówkowym. Oznacza to, że odtąd wszelkie płatności kartą płatniczą, polecenia przelewu i inne operacje bezgotówkowe mogły być dokonywane wyłącznie w nowej walucie.

Od 1 stycznia 2007 r. w euro wystawiane są również faktury i listy płac, a także prowadzona jest rachunkowość. 1 stycznia 2007 r. do obiegu w Słowenii wprowadzono banknoty i monety euro.

W porównaniu z dotychczasowymi państwami strefy euro Słowenia zdecydowała się na najkrótszy okres podwójnego obiegu, tj. czternastodniowy (Ciszak i in., 2008, s. 28).

Doświadczenia krajów członkowskich wskazują, że kampanie informacyjne podnoszące poziom wiedzy ekonomicznej w społeczeństwie oraz kształtujące pozytywny wizerunek nowej waluty powinny być ważnym elementem polityki władz oraz organizacji konsumenckich w czasie wprowadzania gotówkowego euro (Rogut, Tchorek, 2009, s. 363).

23 lipca 2014 r. RUE zatwierdziła wniosek Litwy o przyjęcie do strefy euro z dniem 1 stycznia 2015 r.

Litwa jest dziewiętnastym krajem członkowskim posługującym się wspólną walutą (siódmym spośród grupy państw, które przystąpiły do UE w 2004 r.). Kolejny kraj UE pożegnał się z walutą narodową na rzecz wspólnej waluty euro.

Wdrożenie euro na Litwie było rezultatem wysiłków kolejnych rządów w przeciagu blisko piętnastu lat.

Już w okresie 1997–2000, szykując się do przystąpienia do UE, na Litwie rozważano wprowadzenie wspólnej waluty euro.

Litwa i inne kraje, które przystąpiły do UE w 2004 r., podpisując *Traktat z Maastricht*, zdecydowały o członkostwie w UGW oraz wprowadzeniu euro po spełnieniu tzw. kryteriów konwergencji.

Derogacja przewiduje czasowe prawo niewprowadzania euro do momentu spełnienia wszystkich kryteriów.

Przy ocenie decyzji o rezygnacji z samodzielnej polityki monetarnej w poszczególnych krajach najważniejsze pytania dotyczą nie tylko zmian, jakie pociąga za sobą członkostwo w UGW, ale też określenia terminu przystąpienia do strefy euro oraz czynników decydujących o wyborze tego terminu.

Można twierdzić, że przy podejmowaniu decyzji politycznej o członkostwie w strefie euro analiza ekonomiczna często pozostaje na marginesie dyskusji politycznych.

O wprowadzeniu euro decyduje nie tylko stopień konwergencji czy kompatybilność cykli ekonomicznych z głównymi partnerami handlowymi w strefie euro, podobnie jak o stworzeniu UGW nie zdecydowały tylko motywy ekonomiczne.

W związku z powyższym odpowiedzi na pytanie, co wpłynęło na decyzję o wprowadzeniu euro w danym kraju, należy szukać nie tylko w analizie konwergencji gospodarczej, która jedynie przedstawia ocenę ogólnych tendencji ekonomicznych oraz podobieństw i różnic w strukturach ekonomicznych państw, ale także w założeniach polityki ekonomicznej, analizach czynników polityki wewnętrznej, skutków wprowadzenia euro, motywów geopolitycznych i innych (Grużevskis, 2015, s. 4).

Bibliografia

- Bielecki, S. (2005). *Unia Gospodarcza i Walutowa*. W: E. Małuszyńska, B. Gruchman (red.). *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*. Warszawa: PWN.
- Ciszek, T., Górska, A., Jakubiec, S., Siemaszko, M. (2008). *Pierwsze doświadczenia Słowenii związane z wdrożeniem euro*. Warszawa: NBP.
- Fischer, J.M. (2003). *Unia Europejska a Polska — dziś i jutro*. Toruń: Adam Marszałek.
- Gaziński, B. (2001). *Unia Europejska nie tylko dla początkujących*. Olsztyn: Littera.
- Gronkiewicz-Waltz, H. (2009). *Europejska Unia Gospodarcza i Walutowa*. Warszawa: LexisNexis.
- Gruchman, B., Sapala, M. (2005). *Koncepcje teoretyczne i geneza integracji europejskiej*. W: E. Małuszyńska, B. Gruchman (red.). *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*. Warszawa: PWN.
- Grużevskis, B. (2015). *Euro przychodzi na Litwę. Litwa 19-stym członkiem strefy euro*. Wilno: Polska Fundacja im. Roberta Schumana.
- Kowalski, J., Ślusarczyk, Z. (2006). *Unia Europejska. Proces integracji europejskiej i zarys problematyki instytucjonalno-prawnej*. Poznań: PWP.
- Krakowski, J. (2009). *Unia Europejska. Szkice o integracji*. Sosnowiec: Humanitas.
- Latoszek, E. (2009). *Etapy integracji walutowej w Unii Europejskiej*. W: W. Pacheco (red.). *Europejska integracja monetarna od A do Z*. Warszawa: NBP.
- Łastawski, K. (2011). *Historia integracji europejskiej*. Toruń: Adam Marszałek.
- McCormick, J. (2010). *Zrozumieć Unię Europejską*. Warszawa: PWN.
- Nadolski, M. (2004). *Z dziejów integracji europejskiej*. Warszawa: Kancelaria Sejmu.

- Oręziak, L. (2009). Euro — pieniądź międzynarodowy. W: W. Pacho (red.). *Europejska integracja monetarna od A do Z*. Warszawa: NBP.
- Pinder, J., Usherwood S. (2009). *Unia Europejska*. Warszawa: PWE.
- Popowicz, K. (2006). *Historia integracji europejskiej*. Warszawa: SGH.
- Rogut, A., Tchorek, G. (2009). Dyskusja o wspólnej walucie. Korzyści i koszty dla Polski. W: W. Pacho (red.). *Europejska integracja monetarna od A do Z*. Warszawa: NBP.
- Synowiec, E. (2004). Traktat nicejski — przygotowanie instytucji do rozszerzenia UE. W: E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec (red.). *Unia Europejska tom 1*. Warszawa: IKiCHZ.
- Urwin, D.W. (2007). Wspólnota Europejska — lata 1945–1985. W: M. Cini (red.). *Unia Europejska. Organizacja i funkcjonowanie*. Warszawa: PWE.
- Verdun, A. (2007). Unia gospodarcza i walutowa. W: M. Cini (red.). *Unia Europejska. Organizacja i funkcjonowanie*. Warszawa: PWE.
- Witkowska, K.M. (2006). Traktat o Unii Europejskiej z Maastricht z 7 lutego 1992 r. oraz Traktaty zmieniające dotychczas funkcjonujące traktaty europejskie, tj. Traktat Amsterdamski z 2 października 1997 r., Traktat z Nicei z 26 lutego 2001 r. oraz Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy. W: J. Galster, Z. Witkowski, K.M. Witkowska. *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*. Toruń: Dom Organizatora.
- Witkowski, Z. (2006a). Geneza Wspólnot Europejskich. W: J. Galster, Z. Witkowski, K.M. Witkowska. *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*. Toruń: Dom Organizatora.
- Witkowski, Z. (2006b). Od Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali do idei Unii Europejskiej. W: J. Galster, Z. Witkowski, K.M. Witkowska. *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*. Toruń: Dom Organizatora.
- Woreta, R. (2004). Unia gospodarcza i walutowa. W: E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec (red.). *Unia Europejska tom 1*. Warszawa: IKiCHZ.
- Woś, J. (1999). Międzynarodowa integracja gospodarcza. W: J. Woś (red.). *Integracja europejska*. Poznań: WSB.
- Wójcik, C. (2008). *Integracja ze strefą euro. Teoretyczne i praktyczne aspekty konwergencji*. Warszawa: PWN.
- Żuchowska, D. (2011). Polityka kursowa a inflacja w procesie integracji walutowej Słowenii, Słowacji i Estonii ze strefą euro. W: A.P. Balcerzak, M. Moszyński (red.). *Oeconomia Copernicana nr 1*. Toruń: UMK.

The way of European Communities towards the euro zone

Abstract

The goal of the undertaken research is to present the course of the European Communities towards the euro zone. In order to perform the research it was necessary to show the genesis of the uniting Europe as well as the process of the European Communities emerging. The article also shows the introduction of the common currency and the expansion of the euro zone.

Keywords: euro zone, European Communities.

